

Kształcenie dorosłych w 2016 r.

45,1%

osób w wieku 18-69 lat deklarowało udział w różnych formach kształcenia

W 2016 r. w Polsce 45,1% osób w wieku 18-69 lat deklarowało udział w szeroko rozumianym kształceniu, w tym 30,7% (około 8,3 mln. osób) w edukacji nieformalnej (samokształceniu), która była najbardziej popularną formą nauki. Edukacja w systemie szkolnym (kształcenie formalne) obejmowała około 3 mln. osób, tj. 11,2% badanej populacji, natomiast co piąta osoba z tej grupy wieku (około 5,6 mln.

osób) dokształcała się na kursach i szkoleniach oraz w innych formach kształcenia pozaformalnego. W badanych formach aktywności edukacyjnej, z wyjątkiem kształcenia pozaformalnego, uczestniczyło stosunkowo więcej kobiet niż mężczyzn oraz osób zamieszkałych w miastach w porównaniu do mieszkańców wsi.

Tablica 1. Uczestnictwo w kształceniu formalnym, pozaformalnym i nieformalnym w 2016 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób (w wieku 18-69 lat) w tys. ^a	W tym osoby uczestniczące w ^b				W tym osoby nieuczestniczące w żadnej formie kształcenia
		jakiegokolwiek formie kształcenia	kształceniu formalnym	kształceniu pozaformalnym	kształceniu nieformalnym	
w %						
Ogółem	26 965	45,1	11,2	20,9	30,7	54,9
Mężczyźni	13 326	44,6	10,2	21,2	30,1	55,4
Kobiety	13 638	45,5	12,0	20,6	31,3	54,5
Miasto	15 171	50,0	12,2	25,3	34,0	50,0
Wieś	11 794	38,7	9,9	15,1	26,4	61,3

^a Sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycji „Ogółem”. Wynika to z zaokrągleń dokonywanych przy uogólnianiu wyników. ^b Jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

Uczestnictwo w kształceniu formalnym

Spośród osób w wieku 18-69 lat 11,2% uczestniczyło w edukacji formalnej w ciągu 12 miesięcy przed przeprowadzeniem badania (badanie odbyło się w okresie styczeń-luty 2017 r.). Większy odsetek kobiet (12,0%) niż mężczyzn (10,2%) oraz mieszkańców miast (12,2%) niż osób mieszkających na wsi (9,9%) podjął naukę w tej formie kształcenia. Zdecydowaną większość spośród uczestników edukacji formalnej w badanej populacji stanowiły osoby najmłodsze – w wieku 18-24 lata (69,6%) oraz respondenci w wieku 25-29 lat (13,9%). W grupie wieku 18-69 lat w tej formie kształcenia najczęściej brały udział osoby z wykształceniem wyższym licencjackim, które kontynuowały naukę na wyższym poziomie studiów (studiów magisterskich jednolitych lub drugiego stopnia) – 53,6% uczestników kształcenia formalnego z wykształceniem wyższym, bądź uzupełniały wiedzę na studiach podyplomowych (23,4% tej grupy respondentów).

Uczestnictwo w kształceniu pozaformalnym

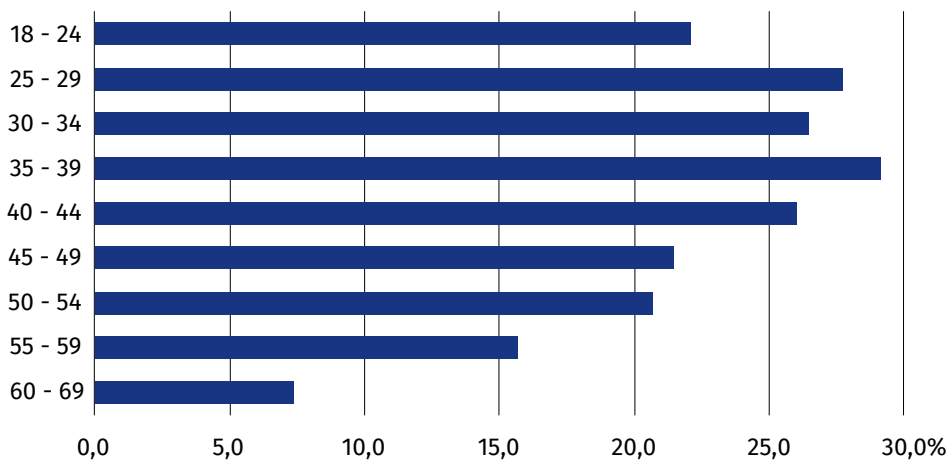
W badanym okresie 20,9% osób w wieku 18-69 lat uczestniczyło w kształceniu pozaformalnym. Większy odsetek mężczyzn (21,2%) niż kobiet (20,6%) oraz mieszkańców miast (25,3%) niż osób mieszkających na wsi (15,1%) podjął naukę w tej formie kształcenia.

05.02.2018 r.

Badanie „Kształcenie dorosłych” zostało przeprowadzone w okresie od 2 stycznia do 28 lutego 2017 roku przy zastosowaniu metody reprezentacyjnej, na wylosowanej próbie 25 tys. mieszkań.

Większy odsetek kobiet (12,0%) niż mężczyzn (10,2%) oraz mieszkańców miast (12,2%) niż osób mieszkających na wsi (9,9%) podjął naukę w tej formie kształcenia.

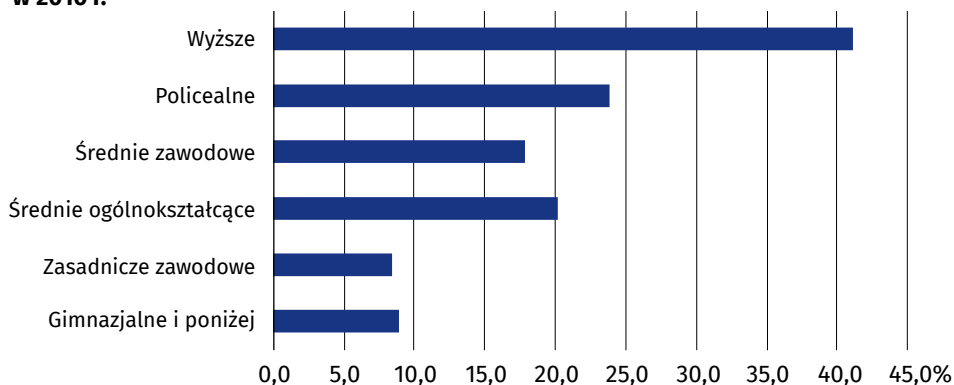
Wykres 1. Osoby uczestniczące w kształceniu pozaformalnym według grup wieku w 2016 r.

Stosunkowo największą aktywność edukacyjną w zakresie kształcenia pozaformalnego wykazywały osoby w wieku od 25 do 44 lat, gdzie ponad jedna czwarta z nich deklarowała udział w tej formie edukacji. Wśród najmłodszych respondentów (w wieku 18-24 lata) poziom uczestnictwa w tej formie kształcenia wynosił 22,1%. Można zaobserwować tendencje do spadku aktywności edukacyjnej wraz z wiekiem respondentów (od 21,4% uczestniczących w wieku 45-49 lat do 7,4% w wieku 60-69 lat).

Stosunkowo największą aktywność edukacyjną w zakresie kształcenia pozaformalnego wykazywały osoby w wieku od 25 do 44 lat.

Wykres 2. Osoby uczestniczące w kształceniu pozaformalnym według poziomu wykształcenia w 2016 r.

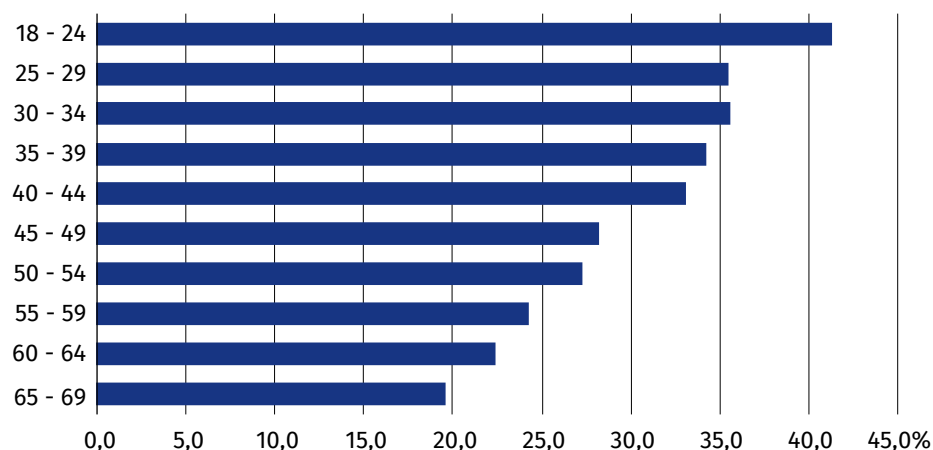

W grupie osób w wieku 18-69 lat w kształceniu pozaformalnym najczęściej brały udział osoby z wykształceniem wyższym (ponad 40%) i policealnym (ponad 20%), natomiast najmniejszą aktywność w doksztalcaniu się wykazały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym (mniej niż 10% z nich uczestniczyło w tej formie edukacji).

Uczestnictwo w kształceniu nieformalnym

W analizowanym okresie 30,7% osób w wieku 18-69 lat uczestniczyło w kształceniu nieformalnym. Stosunkowo więcej kobiet (31,3%) niż mężczyzn (30,1%) oraz mieszkańców miast (34,0%) niż osób mieszkających na wsi (26,4%) uzupełniało wiedzę w formie samokształcenia.

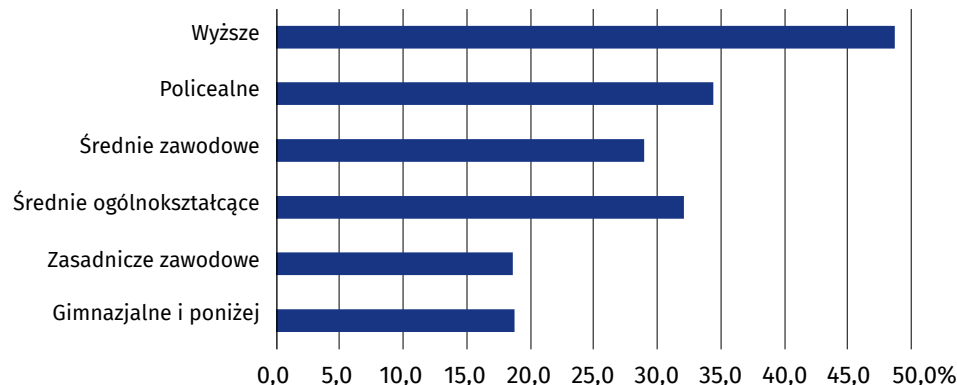
Wykres 3. Osoby uczestniczące w kształceniu nieformalnym według grup wieku w 2016 r.

Najwyższą aktywność edukacyjną w systemie nieformalnym wykazywały osoby młode. Ponad 40% osób w wieku 18-24 lata uczestniczyło w tej formie kształcenia. Dla osób w wieku 35 lat i starszych odsetek uczestniczących w edukacji nieformalnej malał wraz z wiekiem respondentów. Dla grupy wieku 65-69 lat wynosił on niecałe 20%.

Najwyższą aktywność edukacyjną w systemie nieformalnym wykazywały osoby młode. Ponad 40% osób w wieku 18-24 lata uczestniczyło w tej formie kształcenia.

Wykres 4. Osoby uczestniczące w kształceniu nieformalnym według poziomu wykształcenia w 2016 r.

Wśród respondentów w wieku 18-69 lat w kształceniu nieformalnym najczęściej brały udział osoby z wykształceniem wyższym (prawie połowa z nich) i policealnym (ponad jedna trzecia), natomiast najmniejszą aktywność dotyczącą samokształcenia wykazały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym (mniej niż jedna piąta).

Dostęp do informacji o możliwości uczenia się

Spośród osób w wieku 18-69 lat 15,2% poszukiwało informacji dotyczących możliwości uczenia się bądź kształcenia, zarówno w zakresie edukacji formalnej, jak i pozaformalnej. Więcej osób, bo 16,3% deklarowało, że otrzymało informacje, porady lub pomoc dotyczące możliwości uczenia się od jakiejś instytucji lub organizacji. Ponad 90% odbiorców, którzy otrzymali taką ofertę w zakresie kształcenia twierdziło, że wszystkie informacje bądź część z nich była bezpłatna. Tylko bezpłatna, instytucjonalna informacja edukacyjna była przedmiotem zainteresowania autorów badania. Respondenci najczęściej wskazywali na instytucje edukacyjne takie jak szkoły, uczelnie, ośrodki szkolenia zawodowego, instytucje kształcące osoby dorosłe czy centra egzaminacyjne jako źródło takiej informacji (68,8%). Ważnym źródłem bezpłatnej informacji o możliwości kształcenia się byli również pracodawcy lub organizacje pracodawców (wymieniani przez 21,6% osób, które otrzymały informację o ofercie edukacyjnej) oraz organizacje lub firmy prowadzące usługi rozwoju kariery zawodowej, w tym urzędy pracy (21,5% respondentów). Informacja edukacyjna dotyczyła głównie możliwości nauki (u 77,9% respondentów) a najczęściej uzyskiwana była przez Internet, telefon, e-mail lub inne media od przedstawiciela danej instytucji bądź organizacji (u 61,6% respondentów).

Spośród osób w wieku 18-69 lat 15,2% poszukiwało informacji dotyczących możliwości uczenia się bądź kształcenia, zarówno w zakresie edukacji formalnej, jak i pozaformalnej.

Trudności w uczestnictwie w kształceniu formalnym i pozaformalnym

Wyniki badania Kształcenie dorosłych umożliwiają podział respondentów na cztery grupy biorąc pod uwagę ich udział w kształceniu formalnym i pozaformalnym oraz chęć uczestnictwa w nauce – na osoby uczestniczące w edukacji i chcące w niej uczestniczyć, nieuczestniczące w edukacji ale chcące się uczyć, uczestniczące w kształceniu lecz nie chcące w nim uczestniczyć w szerszym zakresie oraz osoby nie kształcące się i nie chcące się kształcić. W przypadku dwóch ostatnich grup respondentów brak potrzeby (dalszego) kształcenia okazał się główną przyczyną deklarowanego braku chęci do zdobywania wiedzy (u blisko 66% respondentów w trzeciej grupie i prawie 79% w czwartej grupie). Pozostali uczestnicy badania z dwóch ostatnich grup i wszyscy z dwóch pierwszych mieli okazję wypowiedzieć się na temat innych przyczyn (poza brakiem potrzeby kształcenia) uniemożliwiających bądź ograniczających ich udział w edukacji formalnej i pozaformalnej (respondenci mogli wybrać kilka odpowiedzi).

Dla osób, które nie uczestniczyły w kształceniu ale chciałyby zdobywać wiedzę główną przeszkodą (wskazało na nią 36,8% respondentów) okazał się brak czasu z powodów rodzinnych, natomiast osoby uczestniczące w edukacji i chcące uczestniczyć w szerszym zakresie najczęściej wskazywały na to, że szkolenie odbywa się w niedogodnym czasie kolidującym z obowiązkami zawodowymi (30,6%). W przypadku respondentów uczestniczących w edukacji lecz nie mających chęci kształcić się w szerszym zakresie (z innych powodów niż brak potrzeby nauki), niechęć do jego kontynuowania w głównym stopniu powodowana była brakiem czasu zarówno z powodów zawodowych (22,1%) jak i rodzinnych (19,7%). Wśród osób nie wykazujących aktywności edukacyjnej ani chęci podjęcia nauki (mimo poczucia potrzeby kształcenia) istotne oprócz powodów rodzinnych (22,0%), okazały się również inne powody osobiste (10,3%) oraz powody związane z wiekiem (10,1%).

Znajomość języków obcych

Zgodnie z wynikami badania „Kształcenie Dorosłych” w 2016 roku, ponad dwie trzecie badanej populacji osób w wieku 18-69 lat deklaroowało znajomość jakiegokolwiek języka obcego, spośród których najliczniejszą grupę stanowili respondenci umiejący posługiwać się tylko jednym językiem (44,7% ogółu badanej populacji). Przeważająca część deklarujących posługiwanie się jednym językiem obcym osób (66,5%) opanowała go na poziomie podstawowym. Respondenci potrafiący posługiwać się więcej niż jednym językiem obcym stanowili 22,8% badanej populacji i największy odsetek spośród nich (39,7%) określił swój poziom kompetencji odnośnie pierwszego znanego języka obcego również jako podstawowy. Relatywnie wyższy poziom kompetencji językowych odnotowano wśród respondentów znających dwa i więcej języków obcych, gdzie 26,8% procent tej grupy osób twierdziło, że prawie całkowicie opanowało jakiś z nich, niż wśród respondentów znających tylko jeden język obcy, spośród których 9,8% zadeklarowało jego biegłą znajomość. Analiza danych dotyczących stopnia opanowania języków obcych przez społeczeństwo pozwala na wysnucie wniosku, że dobra ich znajomość nie była jeszcze powszechna. Obok dużej liczby osób nie posługujących się żadnym językiem obcym (prawie jedna trzecia ankietowanych), 57,4% respondentów znających język obcy określało swoje umiejętności językowe na poziomie zaledwie podstawowym. Niecałe 30% całej badanej populacji oceniało posiadane kompetencje w zakresie języków obcych na poziomie co najmniej średnim, którego osiągnięcie wydaje się być dzisiaj niezbędne, aby sprostać wymogom współczesnej gospodarki opartej na wiedzy, jak również do rozwoju kontaktów społecznych, oraz pełnego korzystania z osiągnięć i zdobyczy światowej nauki i kultury.

Główne powody braku uczestnictwa w kształceniu to brak takiej potrzeby a także brak czasu z powodu obowiązków rodzinnych oraz niedogodny czas nauki kolidujący z obowiązkami zawodowymi.

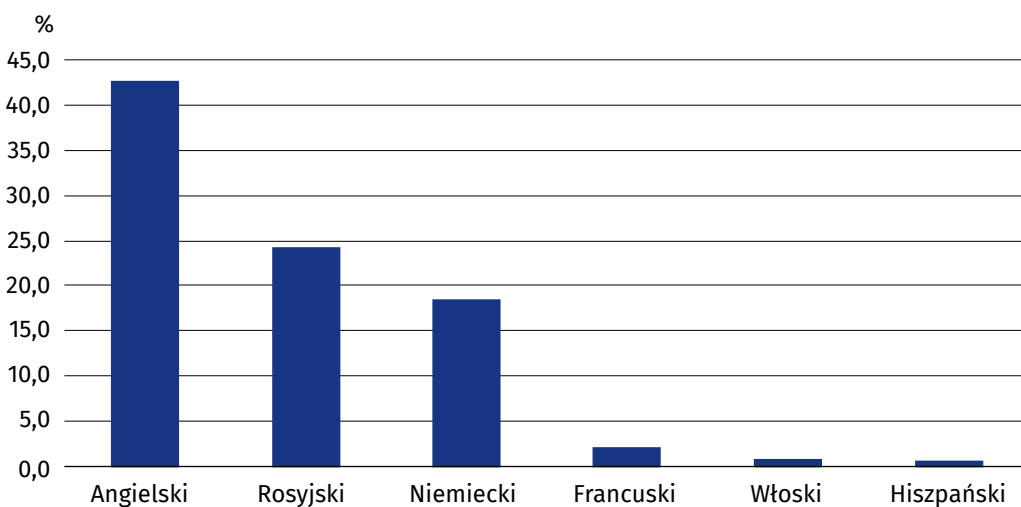
Ponad dwie trzecie badanej populacji osób w wieku 18-69 lat deklaroowało znajomość jakiegokolwiek języka obcego.

Tablica 2. Znajomość języków obcych w 2016 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	w %				
Osoby znające języki obce	67,6	65,6	69,5	73,4	60,1
Osoby znające jeden język obcy	44,7	44,4	45,0	46,4	42,6
w tym oceniające jego znajomość na poziomie:					
podstawowym	66,5	66,1	66,9	60,5	74,8
średnim	23,6	23,6	23,6	27,5	18,2
zaawansowanym	9,8	10,3	9,4	11,9	7,0
Osoby znające dwa i więcej języków obcych	22,8	21,2	24,5	27,0	17,5
Osoby nieznające żadnego języka obcego	32,4	34,4	30,5	26,6	39,9

Zdecydowanie największa liczba osób deklaruowała znajomość któregoś z trzech języków obcych: angielskiego, rosyjskiego i niemieckiego. Spośród nich najbardziej rozpowszechniony był język angielski, którym potrafiło posługiwać się na różnym stopniu zaawansowania 42,7% dorosłych Polaków. Znajomość języka rosyjskiego deklaruowało 24,2% respondentów, natomiast języka niemieckiego 18,5%. Mniej popularne były pozostałe języki międzynarodowe, takie jak francuski czy hiszpański (odpowiednio 2,1% i 0,7% respondentów deklaruowało ich znajomość). Stosunkowo najwyższym poziomem umiejętności, wykazały się osoby posługujące się językiem angielskim, gdzie 53,9% tej grupy respondentów osiągnęło co najmniej średni poziom kompetencji oraz hiszpańskiego (51,6%). Średni i najwyższy stopień zaawansowania uzyskało 37,8% osób używających języka francuskiego i 34,3% niemieckiego. Zwracają uwagę niskie kompetencje językowe osób deklaruujących znajomość drugiego pod względem popularności języka rosyjskiego (zaledwie 20% osób w tej grupie respondentów potrafiła posługiwać się nim na poziomie co najmniej średnim). Oprócz omawianych powyżej pięciu najważniejszych języków obcych, stosunkowo dużą popularnością cieszył się język włoski, którego znajomość była nawet bardziej rozpowszechniona niż znajomość jednego z języków międzynarodowych jakim jest język hiszpański. Językiem włoskim posługiwało 0,9% dorosłych Polaków (o 0,2 p. proc. więcej niż językiem hiszpańskim).

Zdecydowanie największa liczba osób deklaruowała znajomość któregoś z trzech języków obcych: angielskiego, rosyjskiego i niemieckiego.

Wykres 5. Znajomość ważniejszych języków obcych w 2016 r.

Dotychczas odbyły się trzy tury międzynarodowego, organizowanego co pięć lat badania Kształcenie dorosłych. Od danych za rok 2011 możliwe jest prezentowanie informacji dotyczącej osób w wieku 18-69 lat gdyż w badaniu krajowym rozszerzono objętą nim populację o respondentów w wieku 18-24 lata i 65-69 lat.

Tablica 3. Uczestnictwo osób w wieku 18-69 oraz 25-64 lata w kształceniu w latach 2006-2016.

Wyszczególnienie	Liczba osób w tys.	W tym osoby uczestniczące w ^a				W tym osoby nieuczestniczące w żadnej formie kształcenia	
		jakiegokolwiek formie kształcenia	kształceniu formalnym	kształceniu pozaformalnym	kształceniu nieformalnym		
w %							
Populacja osób 18-69 lat	2011	27 483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
	2016	26 965	45,1	11,2	20,9	30,7	54,9
Populacja osób 25-64 lata	2006	20 634	35,8	5,5	18,6	25,4	64,2
	2011	22 299	40,0	5,4	21,0	29,0	60,0
	2016	21 729	42,4	4,2	22,2	30,3	57,6

a Jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

Analiza skali uczestnictwa w kształceniu osób dorosłych wskazuje, że ich aktywność edukacyjna systematycznie wzrasta. Udział procentowy osób w wieku 25-64 lata, które podjęły jakąkolwiek formę kształcenia wzrósł w latach 2006-2016 o 6,6 p. proc. Wzrost ten dotyczył kształcenia pozaformalnego (o 3,6 p. proc.) i nieformalnego (o 4,9 p. proc.), natomiast w przypadku edukacji formalnej nastąpił spadek poziomu uczestnictwa z 5,5% do 4,2% (o 1,3 p. proc.).

Szerszy zakres danych z badania Kształcenie dorosłych wraz z komentarzem analitycznym i tablicami wynikowymi zostanie zaprezentowany w publikacji GUS „Kształcenie Dorosłych 2016”, której wydanie planowane jest na maj 2018 r.

Opracowanie merytoryczne:
**Ośrodek Statystyki Edukacji i Kapitału
Ludzkiego**
Urząd Statystyczny w Gdańsku
Piotr Jaworski
Tel.: 58 768 3136
e-mail: P.jaworski@stat.gov.pl

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Dawidziuk
Tel: 22 608 3495, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Wydział Współpracy z Mediami
tel.: (+48 22) 608 34 91, (+48 22) 608 38 04
faks: (+48 22) 608 38 86
e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

@GUS_STAT

@GlownyUrzadStatystyczny

Powiązane opracowania

[Kształcenie dorosłych 2011](#)

[Kształcenie dorosłych 2011 w podziale na województwa](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Kształcenie formalne](#)

[Kształcenie pozaformalne](#)

[Kształcenie nieformalne](#)